

אֲנִי אֶתְנֶנָּה לָכֶם לְרִשְׁתָּא אֲמֵה

רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲוֶה לְהֵלֶם רִגְלָיו קְדוֹשׁ הוּא: מִשֶּׁה וְאֶהְרֹן
בְּכִהְנִיּוֹ וְשִׁמְאוֹל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ. קִרְאִים אֶל יְהוָה
וְהוּא יַעֲנֶם: בְּעֹמֹד עֵינָי יִדְבֵר אֲלֵיהֶם. שְׁמֵרוּ
עֲדֹתַי וְחֹק נְתַן-לְמוֹ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲמֵה עֲנִיתֶם.
אֶל נִשְׂא הָיִיתָ לָהֶם. וְנִקְּם עַל עֲלִילוֹתֶם: רוֹמְמוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוֶה לְהֵרָ קְדוֹשׁ. כִּי קְדוֹשׁ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

מִשְׁמַי קָמוּ רַע

וְאָמַר לָכֶם אֲמֵה תִירְשׁוּ אֶת-
אֲדָמְתְּם וְנָאִי אֲתַנְנֶה לָכֶם לְרִשְׁתָּא אֲמֵה אֲרִיץ וְכֵת חֶלֶב וּדְבַשׁ אֲנִי יְהוָה
אֲלֵהֵיכֶם אֲשֶׁר-הִבְדַּלְתִּי אֲתֶכֶם מִן-הָעַמִּים: וְהִבְדַּלְתֶּם בְּיַד-הַבְּהֵמָה
הַטְּהוֹרָה לְטִמְאָה וּבְיַד-הָעוֹף הַטָּמֵא לְטֹהַר וְלֹא-תִשְׁקְצוּ אֶת-נַפְשׁוֹתֵיכֶם
בְּבְהֵמָה וּבְעוֹף. וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-הִבְדַּלְתִּי לָכֶם
לוֹ לְטִמְאָה: וְהִיָּתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאֶבְדֵּל אֲתֶכֶם מִן-
הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי:

וְהָיָה אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהֵאֱלָהִים נִסָּה אֶת-אֲבָרָהָם וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כ כב
אֲבָרָהָם וַיֹּאמְרוּ הַגִּבּוֹר וַיֹּאמְרוּ קִחְנָא אֶת-בְּנֶךְ אֶת-יְחִידֶךָ אֲשֶׁר-
אָהַבְתָּ אֶת-יִצְחָק וְלֶךְ-לָךְ אֶל-אֶרֶץ הַמִּצְרַיִם וְהֶעַלְהוּ שָׁם לְעֹלָה
עַל אַחַד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֵי: וַיִּשְׁפֹּם אֲבָרָהָם בְּפָקֵד וַיַּחְבֹּשׁ
אֶת-חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת-שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְקַע עֲצֵי עֹלָה
וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ אֶל-הַמִּקְוֹם אֲשֶׁר-אָמַר-לוֹ הָאֱלֹהִים: כָּיֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשְׂא
אֲבָרָהָם אֶת-עֵינָיו וַיִּרְא אֶת-הַמִּקְוֹם מִרְחֹק: וַיֹּאמְרוּ אֲבָרָהָם אֵל-
נְעָרָיו שְׁבוּ לָכֶם סָה עִם-הַחֲמֹר וְנָאִי וְהִנֵּעַר נִלְכֶה עַד-כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה
וְנִשְׂבָּחָה אֱלֹהֵיכֶם:
אֲבָרָהָם אֶת-עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה-אֵיל אַחֵר נִתְּמוּ בְּסָבֶךְ בְּקִרְבֵּי וַיֵּלֶךְ
אֲבָרָהָם וַיִּקַּח אֶת-הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַחַת בְּנוֹ: וַיִּקְרָא אֲבָרָהָם
שֵׁם-הַמִּקְוֹם הַהוּא וַיְהִי וַיִּרְאָה אֲשֶׁר יֹאמַר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָה יִרְאָה:
כִּי-אֵל אֲנִי

א"ד יצחק הכל בזכות השתחויה אברהם לא חור מרר הסורה אלא
בזכות השתחויה שנא' ונשתחווה ונשובה אליכם. ישראל לא נגאלו
אלא בזכות השתחויה שנא' קייאמן העם וישמעו וגו' ויקרו וישתחוו.
הטורה לא נתנה אלא בזכות השתחויה שנא' 'והשתחויתם מרחוק. חנה
לא נפקדה אלא בזכות השתחויה שנא' 'ושחחו לה'. הגליות אינן
מתכנסות אלא בזכות השתחויה שנא' 'יהיה ביום ההוא יתקע בשופר
גדול וגו' והשתחוו לה'. בית המקדש לא נבנה אלא בזכות השתחויה
שנא' 'רוסמו ה' אלוהינו והשתחוו. אף הסתים אינן חיים אלא בזכות
השתחויה שנא' 'ובאו נשתחוו ונכרעה': יתרו טעמין
1210

מצות עשה לעשות ביה לוי כוכן להיות מקריבים
בו הקרבנות. וחוגגין אליו שלש פעמים
בשנה שנאמר ועשו די בקדש.

יראו ישירים וכליעולה קפצה פיה: מי מכ מה
חכם ושמר אלה ויתבוננו חסדי יהוה:

והביאנו לציון עירך ברנה ולירושלים בית
מקדשך בשמחת עולם. ושם נעשה לפניה את
קרבות חובותינו. תמידים כסדרם ומוספים
כהלכתם.

רצה יהוה ונהייה למיעולת כה
אם תאכלנה נסים פרים עללי טפחים אם יתרג במקדש אדני כהן
ונביא:

א עקביא כן סהלאל אומר הססבל בשלישה דברים
נאין אסה בא לידי עברה. דע מאין באים ולאן אתה
הולך ולקני מי אסה צחיד לסו דיו וקשובו.

ושם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך בשלש פעמי
רגלנו. ככתוב בתורתך: שלש פעמים בשנה
יראה כל וכורה את פני יהוה אלהיך במקום
אשר יבחר. בחג המצות. ובחג השבועות. ובחג
הסוכות. ולא יראה את פני יהוה ריקם: איש
כמתנח' דו. ככרפת יהוה אלהיך אשר נתן-לך:

היום עשרים יום שהם לפני שבועות
ולששה ימים בעומר: ש
חזקתן ישנו שנים וסוד שבועות

מודים אנחנו לך שאתה
הוא יהוה אלהינו ואלהי
אבותינו לעולם ועד.
צור תינו. מגן ישענו
אתה הוא לדור ודור.
גודה לך ונססר תהלתך
על תינו המסורים
בידך. ועל נשמותינו
הפקודות לך. ועל נסיה
שככל יום עמנו. ועל
נפלאותיך וטובותיך.
שבפלא את. ערב וזכך
וצההים.

והארץ תעזב מהם ותרץ את
שבתיה בהשמה מהם והם ירצו את עונם יען וביען כמשפט מאסו
ואתיחקתי געלה נפשם:

מג והארץ תעזב וגו' יען וביען וגו'. אומרו יען
וביען, על דרך אומרו (יימיה ט יא יב) על מה אבדה
הארץ, על עונם את תורמי, ואמרו ז"ל (נ"מ פה:) דבר זה
נשאלה וכו' עד שנא הקדוש ברוך הוא ופירשה ויאמר ה'
על עונם את תורמי, פירוש השאלה היא, שאם ישראל חטאו
ארץ מה חטאה שאבדה, שהיה לו לנעל הדין ליפרע מהם,
ולא חסר הארץ, ומורנמה היא ביציאת צניה מתוכה ויצאו
בה ערל וטמא שהוא אבדן הארץ:
ויאמר ה' על עונם את תורמי, הרי שיציאת ישראל מארץ
ישראל היא לסיבת מניעת התורה, כי לנד שאין
תורה אין חשק לארץ ביציאתם, ומצינו עוד שאמר הכתוב
למעלה מזה אז חרנה וגו' ומרץ את שנתומיה, הרי כי לסיבת
עון השמיטה מאבד הארץ מהם, מעמה הם כי טעמים
ליציאת ישראל מארץ הקדושה. לזה אמר יען וביען, ומר
ופירש מה הם ה' סיבות, ואמר נמשפטי מאסו הם
השמיטות, [ואת] חקמי געלה נפשם היא עסק התורה,
כמו שאמר נחמילת הפרשה את נחמתי ופירשוה על
עסק התורה:

רחום וחנון חטאתי לפניך. יהוה מלא רחמים.
רחם עלי וקבל תחנוני.
יהוה אל באפה תוכיחני. ואל בתמקה חיסרני:
חנני יהוה, כי אמלל אני, רפאני יהוה, כי
גברתי וישעתי

והיה זה שנת

ש"פ, ואמר בשם רבו הג"מ ואלק בעל מחבר סמ"ע, מה ששכיחין גזרות בק"ק ווירמ שא יותר משאר קהלות ומדינות כי בחורבן בית ראשון באו ונתישבו בק"ק ווירמו ואחר כלות שבעים שנים גלות בכל חזרו הגולים לירושלים ולארץ ישראל ואלו אשר היו בוירמו לא חזרו לארץ ישראל, וכתבו יושבי ירושלים לאנשי ק"ק ווירמו שיכאו גם הם לישוב בארץ ישראל כדי שיהיו יכולין לעלות בשלש רגלים לירושלים שהוא רחוק מאד מהם, ולא השגיתו על זה וכתבו תשובה שבו אתם בירושלים הגדולה ואנחנו נדרר פה ירושלים קטנה, כי באותו הפעם היו חשובים מאד בעיני השר והנכרים והיו עשירים גדולים, ובענין זה נתחדש עליהם גזירות יותר משאר קהלות ומדינות.

סמ"ע הצי"ק
ח"א א האלף האלף
צא חכ"ל

הטורה ומשני א"ן דליח דיהא וספק יותר ממנה בחלה כשכח להחפסק וללמוד בתורה כמה וכמה כפיקוח יכאל לו ואין מנין על כורה: מן דהוא לעי. ואמר שהוא יגע הרבה בה הוא מולא חס כלה עם טעמה וגימורה:

טו' ע"ה (ט"ו)

15

א"ר הושעיה כל מקום דר"ש שנאמר מורשה לשון דיהא התיבון והכתיב "מורשה" קהלת יעקב אמר לית דיהא סוגין מיניה. מן דו לעי היא משכח כולה:

הוא ע"י
ק"ק א ק"ק א
כ"ה ה"ב

16

א"ר הושעיה. האי לישנא דמורשה הוה מספקא ליה דכלשון מקום שנאמר מורשה לשון דיהא הוא לשון כהה וספק ואף כאן יש לפרש על הספק דמורשה משמע נמי שמירישין לכניהם יבס אינס יורשין בעלונן שלא נאו לארץ. והיינו דמספקא ליה למשה ופשיט ליה הקב"ה דאף לשון ירושה משמע ומוחזקה היא: התיבון. על הכלל דאמר ר' הושעיה והכתיב מורשה קהלת יעקב ומה ש"ך לשון דיהא על הטורה ומשני א"ן דליח דיהא וספק יותר ממנה בחלה כשכח להחפסק וללמוד בתורה כמה וכמה כפיקוח יכאל לו ואין מנין על כורה: מן דהוא לעי. ואמר שהוא יגע הרבה בה הוא מולא חס כלה עם טעמה וגימורה:

23

לג א וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים את בני ישראל לפני מותו: ויאמר יהוה מסני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש מימינו אשרת למו: אף חבב עמים כל יקדשו י בידך והם תכרו לרגלה שא מדברתיך: תורה צוה לנו משה מורשה ה קהלת יעקב:

17

אמרת הונקתו לכצע הורקה ונתקפתו לעשוה (קרב) חקי רצונה וסמכו אלהינו בין קדש לתול בין אור לחשך. בין ישראל לעמים בין הקב"ה לעשרת ימי המעשה. אבינו כלקטת התל עלינו הימים הק' לקראתנו לעשוה. חשוקים סגל תקא וקנקים כקל שן וקנקים כירא

(ד) מורשה. ב' במסורה. מורשה קהלת יעקב. ונתתי אותה לכם מורשה. והיינו ויתן להם ארצות גוים וגו' בעבור ישמרו חקיו ותורותיו ינצורו.

כ"ה הא"י א (כ"ה)

19

ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני יהוה אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים: והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני יהוה:

ט"ו א"י

20

וזה הארץ היא טובה מלמד שאין תורה כמות א"י ולא חכמה כחכמת א"י.

מ"ז א"י
קראו א"י

25

וירא את המקום מרחקי מה ראה, ראה ענן קשור בהר, אמר דומה שאותו מקום שאמר לי הקב"ה להקריב את בני שם, אמר ליצחק בני רואה אתה מה שאני רואה, א"י הן, אמר לשני נעריו רואים אתם מה שאני רואה א"י לאן, אמר הואיל וחמור אינו רואה ואתם אינכם רואים שבו לכם פה עם החמור.

כ"ה א"י
כ"ה א"י

ותרכ"ם

בפסוק זה חסד אשר חסד לך נחלה כר ונמדי שהחלה הקנייה למרעיה דוד ודרשו בו. כי צדאי הסכננים לא ראו מעולם נח" חרן ישראל. ואכן ע"י הכנה בני ישראל נכנסה לשם אז ירד משעם נח" חרן ישראל לא"י הנשמי כמ"ש ז"ל ציהתיק שלונטה מכוון כר וכמו כן א"י וירושלים. וזאת הארץ הפניויה הרחה הקנייה למרעיה כי צ"י הם גנולים שיוכל להחפשט הקדושה נחוכן. ולכן ע"י כניסת ה"י צנטיס לגנולותיהם אז חסד הארץ נחלה. לכן כוה השי"ה שלא ייחו מהסכננים. כי הארץ הצליונה לא תוכל לקטול אוחס ככל. וכן טיהג נכז א"י פרטי ניכ כפ' הכנה התורה נלנז ופנש אז השי"ה משרה צו הקדושה כמ"ש חזיל קדוש שרי נחוד וע"י:

ל"ה א"י
ט"ו א"י

21

(כו) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, אם"י אתם מובדלי מהם הרי אתם שלי, ואם לאו הרי אתם של נבוכדנצר וחברי רבי אלעזר בן עזריה אומר"י מגין שלא יאמר אדם: נפשי קצ בבשר תזויר, אי אפשר ללבוש כלאים, אבל יאמר אפשרי, ומ אעשה ואבי שבשמים גזר עלי, תלמוד לומר: ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, שתהא הבודלחכם מהם לשמי, פורי מן העבירה ומקבל עליו עול מלכות שמים.

כ"ה א"י